

Asia: VN/22900/2023

## **Valtioneuvoston asetus sosiaali- ja terveysalan yhdistysten ja säätiöiden rahoituksesta**

### Lausunnonantajan lausunto

#### **Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen asetusluonnoksen 1 §:ään (Avustuslajit)**

Suomen Punainen Risti katsoo, että STEA-avustuksiin liittyvän käsitteistön yhdenmukaistaminen muiden valtionavustusten kanssa on perusteltua. Suomen Punainen Risti kuitenkin yhtyy mm. SOSTE ry:n lausunnossaan esittämiin huomioihin avustuslajien tarkoitusten epäselvyydestä, ts. perusteluista ei selkeästi käy ilmi onko avustukset jatkossa tarkoitus myöntää yleisesti toimintaan myönnettävinä avustuksina (yleisavustuksina) vai tiettyyn osaan toiminnasta myönnettävinä avustuksina (kohdennettuina yleisavustuksina). Suomen Punainen Risti katsoo, että lähtökohtana tulisi olla yksi kohdentamaton yleisavustus. Monet valtakunnalliset järjestöt tekevät sektorit ylittävää toimintaa, johon istuvat huonosti liiean tiukasti kohdennetut erilliset avustukset.

#### **Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen asetusluonnoksen 2 §:ään (Avustettava toiminta)**

Asetuksen 2 §:n 1 mom. nojalla avustuksia voidaan myöntää laajasti sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen huomioiden erityisesti toiminnan yleishyödyllisyys, yhteiskunnallinen tarve ja käytettävissä oleva määräraha. Näitä eri näkökulmia arvioidaan kokonaisvaltaisesti. Suomen Punainen Risti pitää tärkeänä, että sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä tulkitaan jatkossakin mahdollisimman laajasti. Esimerkiksi Suomen Punaisen Ristin koordinoiman Vapaaehtoisen pelastuspalvelun (Vapepa) piirissä toimii yli 10 000 vapaaehtoista, jotka ovat viranomaisten käytettävissä tarvittaessa. Etenkin haja-asutusalueiden turvallisuudelle vapaaehtoisten käytettävyys on keskeinen osa ja verkosto vastaa myös sosiaaliin kriiseihin. Vapepan työtä on rahoitettu pääasiassa STEA-rahoituksella, mikä on taannut toiminnan pitkäkestoisen ja suunnitelmallisen toteuttamisen ja kehittämisen. Suomen Punainen Risti pitäisi edelleen perusteltuna, että valmius- ja varautumistyön tukeminen sisällytettäisiin perustelumuiistioon osana sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä, jotta mahdolliset myöhemmät tulkinnat eivät muodostu tämän toiminnan tukemisen esteeksi.

#### **Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen asetusluonnoksen 3 §:ään (Avustuksen myöntämisen yleiset edellytykset)**

Suomen Punainen Risti katsoo, että mikäli perusteluissa olisi pykälän 1-kohdan osalta erikseen syytä tuoda ilmi, että valtionavustuksen tarpeellisuuden arvioinnissa keskeistä on huomioida järjestöjen erilaisuus sekä koko, niin toimintamuotojen monipuolisuuden kuin laajuudenkin osalta. Esimerkiksi kokonaisvarallisuuden arviointi hyvin erilaisten järjestöjen osalta yhdenmukaisesti ei saa johtaa siihen, että suuret ja toimintamuodoiltaan monipuoliset järjestöt tulevat automaattisesti arvioiduiksi järjestöiksi, joilla ei ole tarvetta valtionavustukselle, vaan merkityksellistä on varallisuudensuhde toiminnan laajuuteen ja monipuolisuuteen.

#### **Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen asetusluonnoksen 4 §:ään (Avustuksen määrä)**

Perusteluissa viitataan STEA:n laatimiin varallisuuskriteereihin, joita ei tällä hetkellä käytännössä kuitenkaan seurata suoraviivaisesti, vaan varallisuutta arvioitaessa otetaan huomioon lukuisia em. asiakirjassa mainittuja poikkeuksia ja erikoistilanteita, joita ei ole huomioitu nyt esitettyssä luonnoksessa. Nämä mahdollisuudet joustoihin olisi joko syytä sisällyttää muistioon tai jättää prosenttirajat jatkossakin viranomaisen linjausten varaan.

Varallisuuden arvioinnin osalta viittamme myös 3§:n osalta lausumaamme. Liian tiukasti asetuksen tasolle kirjatut kriteerit voivat johtaa tilanteisiin, joissa tarpeellista ja tuloksellista toimintaa ei voida tukea, koska sitä toteutetaan yhtenä osana suuren järjestön toimintaa.

#### **Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen asetusluonnoksen 5 §:ään (Valtionavustuksen hakeminen)**

Ei kommentoitavaa.

#### **Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen asetusluonnoksen 6 §:ään (Avustuspäätös)**

Ei kommentoitavaa.

#### **Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen asetusluonnoksen 7 §:ään (Avustuksen maksaminen)**

Ei kommentoitavaa.

#### **Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen asetusluonnoksen 8 §:ään (Avustuksen käyttö)**

Ei kommentoitavaa.

#### **Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen asetusluonnoksen 9 §:ään (Hyväksyttävät kustannukset)**

Pykälän 1 momentin perusteella hyväksyttäviksi kustannuksiksi katsotaan avustuspäätöksen mukaisesta toiminnasta tai hankkeesta johtuvat tarpeelliset ja määrältään kohtuulliset kulut. Mikäli nykyistä tulkintalinjaa jatketaan, tämä tarkoittaa, että esim. varainhankintaan liittyvät kulut eivät ole hyväksyttäviä kuluja. Vuonna 2023 valmistuneessa selvityksessä järjestöjen varainhankinnan avustamisesta ja tukemisesta huomioitiin, että varainhankintaa voi olla vaikea erottaa järjestön varsinaisesta toiminnasta, kuten ”talouden ja toiminnan johtamisesta tai viestinnästä ja markkinoinnista”, ja esitettiin, että tämänkaltaisiin tehtäviin liittyvää työtä avustetaan ja tuetaan jo nyt merkittävästi valtionavustuksilla. Vaikka johtamista ja viestintää jossain määrin tuetaan avustuksilla, kokemuksemme mukaan valtion- ja muihin avustuksiin liittyvissä käytännöissä on jossain määrin epäselvää, mikä toiminta katsotaan järjestön varsinaiseksi toiminnaksi. Varsinaisena toimintana pidetään yleisesti järjestön tarkoituksen mukaista toimintaa, mikä erityisesti suurilla

järjestöillä voi olla hyvin laaja-alaista ja pitkälti ammattihenkilöstön toteuttamaa tai tukemaa. Ongelmaksi muodostuu, ettei yleishallintoon – esimerkiksi tukipalveluihin kuten tieto- tai taloushallinnon – liittyviä kuluja voi tukea avustuksilla koska niitä ei katsota sääntöjen mukaiseksi varsinaiseksi toiminnaksi. Toisaalta myöskään yksityisiltä henkilöiltä tai yrityksiltä kerättyjä varoja ei lähtökohtaisesti voi käyttää tämänkaltaisiin kuluihin, koska näitä varoja kerätään aina erikseen nimettyyn toimintaan eikä kyseessä ole suorat varainhankinnan kulut. Olisi kohtuullista, että asetuksessa sallittaisiin myös varainhankinnasta aiheutuvat kulut kohtuullisten rajojen puitteissa.

**Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen asetusluonnoksen 10 §:ään (Yleisavustus)**

Ei kommentoitavaa.

**Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen asetusluonnoksen 11 §:ään (Investointi- ja hankeavustukset)**

Ei kommentoitavaa.

**Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen asetusluonnoksen 12 §:ään (Osarahoitusosuuteen myönnettävä avustus)**

Ei kommentoitavaa.

**Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen asetusluonnoksen 13 §:ään (Edelleen välitettävä avustus)**

Ei kommentoitavaa.

**Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen asetusluonnoksen 14 §:ään (Asiakkaiden valinta)**

Ei kommentoitavaa.

**Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen asetusluonnoksen 15 §:ään (Avustuksen käyttöaika)**

Ei kommentoitavaa.

**Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen asetusluonnoksen 16 §:ään (Kirjanpito)**

Ei kommentoitavaa.

**Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen asetusluonnoksen 17 §:ään (Selvitys avustuksen käytöstä)**

Ei kommentoitavaa.

**Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen asetusluonnoksen 18 §:ään (Maksujärjestely takaisinperittävässä avustuksessa)**

Ei kommentoitavaa.

**Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen asetusluonnoksen 19 §:ään (Neuvottelukunnan kokoonpano)**

Ei kommentoitavaa.

**Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen asetusluonnoksen 20 §:ään (Arviointi- ja avustusjaoston kokoonpano)**

Ei kommentoitavaa.

**Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen asetusluonnoksen 21 §:ään (Toiminnan järjestäminen)**

Ei kommentoitavaa.

**Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen asetusluonnoksen 22 §:ään (Palkkiot ja korvaukset)**

Ei kommentoitavaa.

**Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen asetusluonnoksen 23 §:ään (Voimaantulo)**

Ei kommentoitavaa.

**Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen asetusluonnoksen 24 §:ään (Siirtymäsäännökset)**

Ei kommentoitavaa.

**Tähän voitte kirjoittaa mahdollisia muita huomioita ja kommentteja**

Nähdäksemme asetus pyrkii pääosin säilyttämään nykyiset käytännöt hyvine ja huonoine puolineen, eikä mahdollisuutta keventää avustusprosesseihin liittyvää hallintoa ja kustannuksia ole joitakin yksittäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta hyödynnetty. Olennaista olisi, että järjestöjen avustusprosesseissa tunnistetaan ja ennakoidaan järjestöjen (muuttuvatkin) roolit yhteiskunnassa sekä yhteiskunnan palvelujärjestelmässä ja että asetuksen valmistelussa aidosti pyritään kehittämään järjestelmää. Järjestöjen elinvoimaisuus, moninaisuus ja joustava reagointi yhteiskunnan muutoksiin uhkaa heikentyä, jos avustusprosesseissa järjestöjen toimintaa arvioidaan joko liian standardoidusti tai liiaksi julkisen sektorin arviointimallien mukaisesti.

Holopainen Eeva  
Suomen Punainen Risti